

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара
Факультет суспільних наук і міжнародних відносин
Кафедра міжнародних відносин
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Чорноморський національний університет імені Петра Могили
Київський столичний університет імені Бориса Грінченка
Західноукраїнський національний університет
Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця
Національний університет «Одеська політехніка»
Український державний університет науки і технологій ННІ «Український державний
хіміко-технологічний університет»
Університет митної справи та фінансів
Інформаційний центр ЄС у місті Дніпро

МАТЕРІАЛИ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНИХ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

18-19 листопада 2025 р.

м. Дніпро 2025

Редакційна колегія:

Іщенко І. В. доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри міжнародних відносин Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара

Головко І.К. кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародних відносин Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара

Петров П.Г. кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародних відносин Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара

Актуальні проблеми сучасних міжнародних відносин. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. 18-19 листопада 2025 р., м. Дніпро. / ред. кол.: І.В. Іщенко, І.К. Головко, П.Г. Петров. Дніпро, ДНУ: Електронне видання, 2025. 325 с.

У збірнику представлено тези наукових доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції «Актуальні проблеми сучасних міжнародних відносин». Досліджено актуальні проблеми сучасних міжнародних відносин, критично осмислено стан та проблеми сучасних міжнародних відносин, визначено дієві заходи і оптимальні шляхи подолання негативних явищ в сфері міжнародних відносин. Матеріал супроводжується необхідними статистичними аналітичними даними, ілюстраціями. Даний збірник доповідей має науково-практичне значення й розраховано на магістрів, аспірантів, викладачів, наукових працівників та менеджерів, які займаються дослідженням актуальних проблем міжнародних відносин.

2. Проноза, І. І., & Цимбал, С. Ю. (2025). Інформаційна війна в сучасних інтернет-комунікаціях: українсько-європейські практики та виклики. Політикус, (3), 97–102. <http://dspace.pdpu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/23216/1/Pronoza%20Inna%20Ivanivna.pdf>
3. Яковлев, Д. В. (2025, березень 21). Цифрова дезінформація: технології пропаганди у соціальних мережах. У Трансформація українського суспільства в цифрову еру: матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції (с. 36–41). Одеса: НУ «ОЮА». <https://dspace.onua.edu.ua/server/api/core/bitstreams/a9f8c118-3afc-41e5-af9c-117ab8c93d6c/content>

НЕПОЧАТОВ Данило

Викладач та аспірант 2-го року підготовки, кафедра міжнародних відносин і політичної філософії, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

РОЗВИТОК КІБЕРДИПЛОМАТІЇ В АВТОРИТАРНИХ РЕЖИМАХ НА ПРИКЛАДІ КНР

Китайська Народна Республіка сьогодні виступає одним з провідних глобальних акторів, особливо в царині формування правил функціонування кіберпростору. За даними World Factbook ЦРУ, у 2024 році населення Китаю становило 1,416 млрд, а реальний ВВП у 2023 році сягнув \$14 трлн, що забезпечує КНР друге місце у світі за масштабом економіки (China - the world factbook, 2022).

Цифрову політику Китаю визначає низка центральних інституцій. Головними серед них є Центральна комісія зі справ кіберпростору (ССАС) та Канцелярія з управління кіберпростором (САС). Створена у 2011 році САС діє як урядовий орган при Державній раді, тоді як ССАС, сформована у 2018 році, стала її розширенням, що напряду підпорядковується Центральному комітету КПК. Обидві структури виконують ключові функції у сфері регулювання інтернету: контроль за контентом, цензуру, нагляд за цифровими технологіями. Важливу координуючу роль відіграє також Комісія з питань національної безпеки КПК (створена у 2011 році), що відповідає за формування політики безпеки, включно з кіберсегментом, і підзвітна Політбюро та його Постійного комітету (Strategy, 2016).

Одним із найвідоміших механізмів контролю над китайським інтернетом є державний проєкт «Золотий щит», більш відомий як «Великий фаєрвол Китаю» (GFW). Його розробка розпочалася у 1998 році, а повномасштабне впровадження — у 2003-му. Система, створена під ідеологічним впливом Ден Сяопіна, поєднала політичний контроль з економічною стратегією протекціонізму, що сприяла

становленню національних технологічних гігантів — Alibaba, Tencent, Baidu. GFW блокує доступ до глобальних платформ, таких як Facebook, Google, YouTube, WhatsApp, Telegram чи Netflix, що стало частиною ширшого проєкту цифрового суверенітету (China's great firewall, 2010).

Наступний етап інституціоналізації цифрової політики відбувся після ухвалення у грудні 2016 року «Національної стратегії з кіберпростору». Документ уперше закріпив концепт кіберсуверенітету як невід’ємної складової державного суверенітету. У Стратегії наголошується на необхідності забезпечення «здорового» інформаційного середовища, яке передбачає сувору фільтрацію «шкідливого» чи незаконного контенту, включно з дезінформацією, чутками, екстремістськими матеріалами, порнографією та будь-чим, що може підривати соціальну стабільність. Водночас документ передбачає формування «кіберкультури», орієнтованої на соціалістичні цінності, та очищення інформаційного простору від небажаних ідеологій.

Стратегія також визначила захист критично важливої інфраструктури (зв’язок, енергетика, транспорт, фінанси, оборона, урядові системи) як ключовий напрям національної безпеки. На законодавчому рівні основу цієї політики заклав Закон про кібербезпеку (2016 р.), який уперше встановив вимоги локалізації даних, обов’язкові перевірки безпеки для операторів мереж і тісну їх співпрацю з державою. У 2021 році цю нормативну базу суттєво доповнили Закон про безпеку даних та Закон про захист персональної інформації, що значно посилили державний контроль над обігом даних і діяльністю приватних технологічних компаній (Maranto, 2020).

Китайська цифрова дипломатія активно працює на зовнішньому напрямі. У 2017 році КНР оприлюднила «Міжнародну стратегію співробітництва в кіберпросторі», яка наголошує на принципах невтручання, суверенітету держав і рівноправного партнерства. Китай просуває поліцентричну модель інтернет-урядування, де держави — головні суб’єкти прийняття рішень (Strategy in Cyberspace, 2017).

У 2024 році САС ухвалила наказ №16 про регулювання транскордонного потоку даних, який уточнив процедури, визначені в документі 2022 року щодо

оцінки безпеки експорту даних. Норми запроваджують суворий контроль над передаванням персональних даних громадян КНР за кордон. Зазначена політика відповідає глобальному тренду: у 2023 році понад 62 держави мали подібні механізми обмеження трансферу даних (Deloitte, 2024).

Цифровий вимір зовнішньої політики КНР також активно розвивається в межах глобальної ініціативи «Один пояс, один шлях» (BRI), започаткованої у 2013 році. На відміну від колишньої стратегії «24 ієрогліфи» Ден Сяопіна, яка закликала до стриманості у міжнародних справах, BRI передбачає активне геополітичне позиціонування Китаю через інфраструктурні, технологічні та цифрові проекти. Важливою складовою BRI стала ініціатива «Цифровий шовковий шлях» (DSR), започаткована у 2015 році, що з 2017 року дедалі більше позиціонувалася як самостійний напрям політики, а у 2019 році була офіційно оформлена під час другого Форуму BRI (Deng Xiaoping, 1990).

DSR охоплює інвестиції в інфраструктуру 5G, підводні та наземні оптоволоконні мережі, супутникові системи, центри обробки даних, «розумні міста», технології штучного інтелекту, великі дані та квантові обчислення. Якщо китайські технології збережуть домінування у цих сферах, це може спричинити перехід від нинішнього відкритого інтернету до мережі фрагментованих національних кіберпросторів, де держави контролюють свої інформаційні потоки (Karan Reddy, 2023).

У міжнародних інституціях Китай просуває альтернативні підходи до інтернет-врядування. Поряд з активністю в ООН, Пекін системно інтегрує свої моделі в рамках БРІКС і ШОС. У контексті ШОС ключовим документом стала угода 2009 року про співпрацю у сфері міжнародної інформаційної безпеки, що трактує загрозу не лише як технічне порушення систем, а й як небажаний інформаційний контент. Це положення підтверджувалися на подальших зустрічах, зокрема у 2015 та 2018 роках, де наголошувалося на протидії «трьом силам зла» — тероризму, сепаратизму й екстремізму — та на необхідності контролю над цифровими потоками з метою запобігання дестабілізації (Shanghai Cooperation Organisation, 2018).

У межах БРІКС Китай позиціонує себе як драйвер формування альтернативної моделі глобального цифрового управління, із наголосом на «цифровому суверенітеті» — праві держав встановлювати власні правила щодо даних, інфраструктури та інформаційного простору. На порядку денному обговорюються ініціативи щодо створення незалежних каналів зв'язку, платіжної системи BRICS Pay та спільних стандартів кібербезпеки (Mdlokovana, 2025).

З 2014 року важливою платформою просування китайських підходів стала Всесвітня інтернет-конференція (WIC), яка у 2022 році отримала статус міжнародної організації. Вона покликана формувати глобальне бачення «спільноти зі спільною долею в кіберпросторі». На WIC демонструються технологічні рішення китайських компаній та популяризується модель кіберсуверенітету. У 2023 році конференція представила ідею «цифрової цивілізації», що перегукується з положеннями Білої книги уряду КНР про спільне управління кіберпростором (оновлена у 2022 році), де наголошується, що ключовим суб'єктом регулювання інтернету має бути держава (Cary, 2023).

Отже, на тлі глобальної цифровізації Китай послідовно вибудовує власну, централізовану модель кіберуправління, де кіберпростір розглядається як складова державного суверенітету, а тому підлягає жорсткому контролю щодо змісту, технологій, інфраструктури й обігу даних. Пекін експортує цю модель назовні — як через інституції ШОС, БРІКС і WIC, так і через інфраструктурні проєкти BRI та DSR. У такий спосіб формується альтернативна парадигма глобального інтернет-урядування, що обмежує роль громадянського суспільства й міжнародних технічних органів, віддаючи пріоритет державам.

Китайська концепція кіберсуверенітету, таким чином, стала елементом зовнішньополітичної стратегії КНР. Вона спрямована на зміцнення національної безпеки, розширення геополітичного впливу та переосмислення чинних глобальних цифрових норм. Її впровадження підсилює ризик подальшої фрагментації інтернету — перетворення його на систему суверенних цифрових зон із власними правилами, що кидає виклик як ліберальному світовому порядку, так і перспективам ефективного глобального управління кіберпростором.

Список використаних джерел

1. Cary, D. (2023). *Community watch: China's vision for the future of the internet*. <https://www.atlanticcouncil.org/in-depth-research-reports/report/community-watch-chinas-vision-for-the-future-of-the-internet/#:~:text=Jointly%20Building%20a%20Community%20with,that%20the%20state%20decides%20the>
2. China - the world factbook. (2022). *We are the Nation's first line of defense - CIA*. <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/china/#economy>
3. China's great firewall. (2010). *Computer Science*. https://cs.stanford.edu/people/eroberts/cs181/projects/2010-11/FreeExpressionVsSocialCohesion/china_policy.html
4. China's national cyberspace security strategy, Strategy (2016) (People's Republic of China). <https://dig.watch/resource/chinas-national-cyberspace-security-strategy>
5. International Strategy of Cooperation on Cyberspace, Strategy (2017) (People's Republic of China). http://www.xinhuanet.com/english/china/2017-03/01/c_136094371.htm#:~:text=International%20Strategy%20of%20Cooperation%20on%20Cyberspace%20provides%20a%20comprehensive%20explanation,external%20relations%20on%20that%20from
6. Karan Reddy, R. (2023, 8 лютого). *Digital silk road*. Organisation For Research On China And Asia. <https://www.orcasia.org/digital-silk-road>
7. Maranto, L. (2020). *Who Benefits from China's Cybersecurity Laws?* The Center for Strategic and International Studies. <https://www.csis.org/blogs/new-perspectives-asia/who-benefits-chinas-cybersecurity-laws#:~:text=individuals%20and%20organizations,%20and%20promoting,businesses%20as%20to%20what%20constitutes>
8. Mdlokovana, S. (2025). *Digital Sovereignty: How BRICS Can Reshape Global Tech Power*. IOL. <https://iol.co.za/business-report/brics/2025-02-19-digital-sovereignty-how-brics-can-reshape-global-tech-power/>
9. *Regulations on Promoting and Regulating the Cross-border Data Flow* | Deloitte China. (2024). Deloitte. <https://www.deloitte.com/cn/en/services/risk-advisory/perspectives/cross-border-data-flow-regulations.html>
10. Shanghai Cooperation Organisation. (б. д.). *CCDCOE - The NATO Cooperative Cyber Defence Centre of Excellence is a multinational and interdisciplinary hub of cyber defence expertise*. <https://ccdcoe.org/organisations/sco/>

Науковий керівник: Кузь О., доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри міжнародних відносин і політичної філософії Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця

БОРИСОВА Аліна

студентка IV курсу, кафедра міжнародних відносин, факультет суспільних наук і міжнародних відносин, Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ СУЧАСНОГО СВІТУ ТА МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ.

У сучасному світі процес цифрової трансформації набуває визначального значення для розвитку міжнародних відносин. Діджиталізація охоплює не лише економіку й комунікації, але й дипломатію, безпеку, геополітику та міжнародне врядування, що зумовлює підвищення її актуальності як теми дослідження [1]. У міжнародному контексті цифрові технології виступають новим ресурсом впливу:

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара
Факультет суспільних наук і міжнародних відносин
Кафедра міжнародних відносин
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Чорноморський національний університет імені Петра Могили
Київський столичний університет імені Бориса Грінченка
Західноукраїнський національний університет
Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця
Національний університет «Одеська політехніка»
Український державний університет науки і технологій ННІ «Український державний хіміко-технологічний університет»
Університет митної справи та фінансів
Інформаційний центр ЄС у місті Дніпро

**Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНИХ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
18-19 листопада 2025 р.
Україна, Дніпро**

Наукове видання

Редакційна колегія:

Іщенко І. В. доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри міжнародних відносин Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара

Головко І.К. кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародних відносин Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара

Петров П.Г. кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародних відносин Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара

Актуальні проблеми сучасних міжнародних відносин. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. 18-19 листопада 2025 р., м. Дніпро. / ред. кол.: І.В. Іщенко, І.К. Головко, П.Г. Петров. Дніпро, ДНУ: Електронне видання, 2025. 325 с.

У збірнику представлено тези наукових докладів Всеукраїнської науково-практичної конференції «Актуальні проблеми сучасних міжнародних відносин». Досліджено актуальні проблеми сучасних міжнародних відносин, критично осмислено стан та проблеми сучасних міжнародних відносин, визначено дієві заходи і оптимальні шляхи подолання негативних явищ в сфері міжнародних відносин. Матеріал супроводжується необхідними статистичними аналітичними даними, ілюстраціями. Даний збірник доповідей має науково-практичне значення й розраховано на магістрів, аспірантів, викладачів, наукових працівників та менеджерів, які займаються дослідженням актуальних проблем міжнародних відносин.